

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในขณะที่สังคมได้รับความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในค่านิยมและวิทยาการสมัยใหม่ สังคมมนุษย์ซึ่งมีองค์ประกอบที่ละเอียดอ่อน อันมีความหมายมากกว่าวัตถุแต่เพียงอย่างเดียว จึงมักจะเกิดปัญหาจากผลของความเจริญอันรุดหน้านั้น มนุษย์จึงเริ่มหันกลับมาทบทวนแสวงหาความจริงที่ต้องการอย่างจริงจัง จริยธรรมเป็นจุดหนึ่งที่สังคมกำลังเพ่งเล็งด้วยความคาดหวังว่าจริยธรรมจะเป็นเครื่องมือในการที่จะทำให้สังคมพบกับความสุข ความสงบที่ก้าวไปพร้อมกับความเจริญอย่างไม่หยุดยั้ง จริยธรรมจึงถูกยกขึ้นมาศึกษากันในห้วงที่ว่ามีคุณลักษณะอย่างไร ธรรมชาติของการพัฒนาการเป็นอย่างไร ต้องการเสริมด้วยพื้นฐานอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อยังประโยชน์อย่างยิ่งในการชี้แนวทางการฝึกและอบรมจริยธรรมให้เหมาะสมกับสภาพของบุคคลและสังคมด้วยยึดหลักการทางวิชาการอย่างมั่นคงเหมาะสม

ความหมายของจริยธรรม

พระยาอนุমানราชชน¹ กล่าวว่า จริยธรรมมีความหมายใกล้เคียงกับจริยศาสตร์ (Ethics) ในเรื่องของปรัชญา ซึ่งเป็นเรื่องค้นคว้าหาความจริงเกี่ยวกับคุณค่าของ ความประพฤติในสังคมซึ่งถือว่าถูกต้องหรือดี และสิ่งซึ่งถือว่าผิดหรือชั่วไม่ควรประพฤติแล้ววางหลักกำหนดเป็นมาตรฐานเอาไว้

¹พระยาอนุমানราชชน, ชาติ - ศาสนา - วัฒนธรรม (พระนคร : บรรณาการ 2516), หน้า 409.

พือาเจท์¹ (Piaget) ให้ความเห็นว่าจริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือ เกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจและอนามัยของแต่ละบุคคล ความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของสิ่งที่ควรกระทำและสิทธิ

โคลเบอร์ก² (Kohlberg) กล่าวถึงจริยธรรมว่ามีพื้นฐานมาจากหลักของความยุติธรรม ซึ่งยึดถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับโดยทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้งกันเป็นอุดมคติ ดังนั้นพันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิและขอเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

เรสต์³ (Rest) ให้ความหมายกับจริยธรรมว่าเป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรม ในขณะที่มีการปะทะสัมพันธ์ในสังคม (social interaction) โดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละคน เช่น ความรู้สึกที่อยากจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดตามศักยภาพของเขา (Self - actualization) หรือการชอบเพลงสมัยใหม่มากกว่าเพลงคลาสสิกและมีความหมายมากกว่าการมีชีวิตที่มีคุณค่า (good or worth while life) ในความหมายของนักปรัชญาบางคน

¹Jean Piaget, The Moral Judgement of The Child. (Glencoe, Ill : Free Press, 1960), p.1.

²Lawrence Kohlberg cited in ed. Lickona, Thomas, Moral Development and Behavior. (New York: Holt, Rinehart and Winston, Co., 1976), p.4-5.

³Jame R. Rest, "A Theoretical Analysis of Moral Judgement Development." Unpublished manuscript, University of Mineseta 1977a.

การวิจัยในประเทศไทย จากการศึกษาของดวงเคื่อน พันธุ์นาวัน พบว่า
จริยธรรมสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม การมีความรู้ว่าการกระทำชนิดใดคือ ควรกระทำ หรือการกระทำชนิดใดควรเว้น ค่านิยมของสังคมเป็นอย่างไร ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรม ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญา
2. ทศนคติเชิงจริยธรรม เป็นความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบ ในลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ทศนคติเชิงจริยธรรมอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความรู้ เชิงจริยธรรมที่มีอยู่
3. เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นการใช้เหตุผลมาอ้างถึงการเลือกตัดสินใจที่จะ กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล
4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นการกระทำที่บุคคลแสดงออกมาในสิ่งที่สังคม นิยมชมชอบว่าดี และคงที่จะไม่แสดงพฤติกรรมในสิ่งฝ่าฝืนค่านิยมของสังคม¹

จริยธรรมทั้ง 4 ด้านที่กล่าวมาแล้วนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคม ให้ความสำคัญมากกว่าจริยธรรมด้านอื่น ๆ ด้วยเหตุที่ว่า การกระทำในทางที่ดีหรือทางที่เลว ของบุคคลย่อมส่งผลโดยตรงต่อสังคม แต่ในการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น นักจิตวิทยา มักจะให้การอ้างเหตุผลในการตัดสินใจกระทำเป็นสิ่งที่แสดงถึงระดับจริยธรรมของบุคคล การที่เน้นความสำคัญของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ เพราะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลนั้นด้วย บุคคลจะไม่สามารถ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมได้ ถ้าเขาไม่เข้าใจหรือเชื่อถือในกฎเกณฑ์นั้น ๆ ก่อน

¹ดวงเคื่อน พันธุ์นาวัน และเพ็ญแข ประจันปัจจุบัน, จริยธรรมของเยาวชน ไทย (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2520),
 หน้า 4 - 6.

ดังนั้นจึงอาจถือได้ว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะเป็นตัวทำนายนการกระทำในสภาพ
 ธรรมชาติได้ โดยความเชื่อที่ว่า การกระทำของบุคคลที่แสดงออกมาเป็นผลจากการใช้
 เหตุผลในการตัดสินใจ ยิ่งกว่านั้น การศึกษาจริยธรรมโดยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 เป็นเรื่องที่ใช้ระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้ผลที่ได้ไม่เปลี่ยนแปลงไปกลับมา แต่พฤติกรรมเชิง
 จริยธรรมเป็นการศึกษาโดยการสร้างสภาพการณ์ขึ้น และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ใน
 สภาพการณ์ที่ต่างออกไป¹

ในการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจึงศึกษา
 ในแง่ของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยศึกษาจากจรรยาวิพากษ์ (Moral Judgement)
 ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษา

โคลเบอร์ก² ได้กล่าวถึงจรรยาวิพากษ์ว่าเป็นเครื่องแสดงเหตุผลเชิง
 จริยธรรมของบุคคล การตัดสินใจถึงความถูกต้องเหมาะสมของพฤติกรรมจะอยู่ในรูปของ
 ความเป็นสากล มีความมั่นคงและอุดมคติเป็นเบื้องหลังที่มา

บูลล์³ (Bull) กล่าวว่า จรรยาวิพากษ์มาจากความคิดรวบยอดทาง
 จริยธรรม เป็นการตัดสินใจว่าจะไร้อุทธรณ์ใดผิด และเมื่อสิ่งนี้มีความสมบูรณ์พร้อมตามเวลา
 และประสบการณ์ และไต่ลงรากอย่างลึกซึ้งแล้วก็จะส่งผลถึงการแสดงพฤติกรรมทาง

¹Recent Research in Moral Development, "The Cognitive
 Development Approach to Morality," (Burton Hall: University of
 Minnesota, in preparation)

²Kohlberg cited in Norman J. Bull, Moral Education, p.14.

³Bull, Moral Education, p.6.

จริยธรรมออกมา ไม่มีใครสามารถทำตามกฎเกณฑ์ของจริยธรรมได้โดยปราศจากความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นมาก่อน

เรสต์¹ กล่าวว่า จรรยาวิพากษ์เป็นการศึกษาพัฒนาการ การวิเคราะห์ถึงความสำเร็จในการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องของผลประโยชน์และภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่มีการกระจายอย่างสมดุลจากการที่มนุษย์อยู่ร่วมกัน

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

จากความหมายของจริยธรรม จะเห็นได้ว่า จริยธรรมมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลของสังคมมากกว่าอิทธิพลทางพันธุกรรม นักจิตวิทยาจึงให้ความสำคัญแก่สังคมที่แวดล้อมว่าเป็นรากฐานการเกิดจริยธรรม อย่างไรก็ตามในการศึกษาเกี่ยวกับต้นกำเนิดและพัฒนาการของจริยธรรม นักจิตวิทยาก็มีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านความสำคัญของเนื้อหาและรายละเอียดต่าง ๆ เป็นเหตุให้เกิดทฤษฎีทางจริยธรรมใหญ่ ๆ ซึ่งสามารถจัดแบ่งออกได้ 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)
2. ทฤษฎีเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)
3. ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development Theory)

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

ฟรอยด์² (Freud) นักจิตวิทยาชาวเวียนนามีความเชื่อว่าลักษณะจิตใจของบุคคลสามารถแบ่งออกเป็นระบบ 3 ระบบ คือ

¹ Rest, "A Theoretical Analysis of Moral Judgement Development".

² Sigmund Freud, An Outline of Psychoanalysis. (New York: W.W. Norton Co., 1949), p.358.

อิด (Id) เป็นส่วนของพลังมนุษย์เปรียบเหมือนแรงจูงใจ หรือความอยาก
 อีโก้ (Ego) ส่วนที่เป็นหลักของความจริงภายในใจอย่างมีเหตุมีผล
 ซุปเปอร์อีโก้ (Superego) เป็นส่วนของมโนธรรมที่เป็นหลักประพฤติปฏิบัติ
 กันในสังคม

ส่วนที่นักจิตวิเคราะห์ถือเป็นตัวแทนภายในของคุณธรรมหรือจริยธรรม ก็คือ ซุปเปอร์อีโก้ นั่นเอง ซึ่งเด็กจะรับส่วนนี้ได้จากผู้แทนของสังคม พ่อแม่ หรือผู้ใกล้ชิดด้วย กระบวนการที่ตนตามอย่าง (Identification) ดังนั้น การพัฒนาจริยธรรมจึงเป็น ผลมาจากลักษณะการลอกเลียนแบบและยอมรับลักษณะค่านิยม และหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม จากบุคคลที่เด็กเห็นว่าสำคัญไว้เป็นมาตรฐานภายในของตนเอง และจะเกิดความขัดแย้ง ในใจเมื่อพฤติกรรมของตนเองไม่สอดคล้องกันกับค่านิยมที่ตนยึดถืออยู่/การพัฒนาการทาง จริยธรรมจะบรรลุจุดสูงสุด เมื่อบุคคลสามารถพัฒนาความรู้สึกว่าสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิด โดย เกิดจากความรู้สึกรู้ผิดชอบชั่วดีของตนเองจากภายใน มิใช่จากการควบคุมของสิ่งภายนอก ลักษณะที่สำคัญของทฤษฎีนี้อีกประการหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงระดับจริยธรรมในวัยผู้ใหญ่ อันเนื่องมาจากการผันแปรของสังคม และสถานการณ์ในชีวิตจะมีผลกระทบได้รุนแรงน้อยกว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวัยทารกและวัยเด็กเล็ก + สมบูรณ์ ๕ ๖๑, ๖๒

ทฤษฎีเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อมั่นว่าพฤติกรรมของมนุษย์มีแหล่งกำเนิดมาจากการชั้นนำของ สังคม และอธิบายวิธีการและกระบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลมาจากสังคมว่าเป็นตัวกำหนด เงื่อนไขทางสังคม (social contingencies) ให้เด็กตั้งแต่เกิดโดยให้หลักการ เสริมแรง (Principle of Reinforcement) และหลักการเชื่อมโยง (Principle of Association)

จริยธรรมในความหมายของทฤษฎีนี้เป็นขบวนการภายในที่สามารถทำความเข้าใจได้เหมือนกับการคัดลอกพฤติกรรม โดยขบวนการลอกเลียนแบบ (imitative modeling) และขบวนการคิดรวบยอดแห่งตน (Self - generalization) จากสิ่งเสริมแรงภายนอก จึงเห็นได้ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นความจริงใจองงามของพฤติกรรมและอารมณ์จากการปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม โดยมีแรงขับพื้นฐานมาจากความต้องการทางชีววิทยา การสนองตอบต่อรางวัลตลอดจนการหลีกเลี่ยงการถูกสังคมลงโทษ ด้วยเหตุนี้แม้มนุษย์จะมีได้มีจริยธรรมหรือความต้องการมาตรฐานทางจริยธรรมมาตั้งแต่เกิดก็ตาม เมื่อโตขึ้นจะมีลักษณะปกติฐาน (Norm) ของจริยธรรมและพฤติกรรมไปตามแนวโครงสร้างทางวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งได้มาด้วยการเสริมแรงจากภายนอกนั่นเอง¹

ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Developmental Theory)

ทฤษฎีนี้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับลักษณะการพัฒนาการทางจริยธรรมได้ดังนี้คือ

1. พัฒนาการทางจริยธรรมมีโครงสร้างพื้นฐานทางด้านพุทธิปัญญา และมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ
2. แรงจูงใจพื้นฐานสำหรับจริยธรรมคือการยอมรับ ความสามารถ การรู้จักตนเอง ความต้องการความภูมิใจ มากกว่าจะเป็นความต้องการทางสรีระ หรือการลดความกลัว ความกังวล
3. พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นสากลในทุกวัฒนธรรม
4. ปกติฐานพื้นฐานของจริยธรรม เกิดจากโครงสร้างของการปะทะสัมพันธ์ในสังคม (social interaction) ระหว่างตัวเขากับผู้อื่น

¹B.F. Skinner, Beyond Freedom and Dignity. (New York : Alfred A. Knopf, 1971), pp.101-128.

5. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาการทางจริยธรรมถูกกำหนดโดย พุทธิปัญญา และสิ่งเร้าทางสังคม ตลอดจนพัฒนาการของเด็กมากกว่าจะมาจากประสบการณ์ของระเบียบวินัย หรือจากบิคารมารดาหรือการให้รางวัลหรือการลงโทษ¹

พ้อาเจท² นักจิตวิทยาชาวสวิสได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องจริยธรรม จากความสนใจในจุดที่ว่า เด็กจะมีการตัดสินใจความผิดชอบชั่วดีออกมาในรูปใด เขาจึง ได้พยายามศึกษาถึงขบวนการคิดของเด็กตามชั้นอายุที่ต่างกัน จากการ เล่นของเด็กพบว่า จริยธรรมแฝงอยู่ในการเล่นของเด็ก เริ่มตั้งแต่เด็กเล่นโดยไม่รู้จักกฎเกณฑ์ของตัวเอง เป็นศูนย์กลางที่มุ่งแต่จะเอาชัยชนะเพียงอย่างเดียว ต่อมาเกิดความร่วมมือในระหว่าง ผู้เล่นด้วยกัน จนกระทั่งสามารถทำตามกฎเกณฑ์ด้วยความรู้สึกกับผิดชอบเฉพาะตัวเอง จริยธรรมจึงขึ้นอยู่กับหลักการเคารพกฎเกณฑ์ทางสังคม และความยุติธรรมเป็นสำคัญ พ้อาเจทจึงแบ่งชั้นของการพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ชั้น คือ

1. ชั้นเชื่อฟังโดยไม่มีเงื่อนไข (Blind - Obedience Stage) ในชั้น พัฒนาการช่วงนี้ เด็กจะพยายามตามอย่างคนอื่น จะแสดงความเคารพเชื่อฟังและทำตาม คำสั่งสอนของบิคารมารดาโดยไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ ทั้งสิ้น และมองจริยธรรมในแง่จำนวน ที่เสียหาย

¹Kohlberg cited in ed. Thomas Lickona, Moral Development and Behavior, p.48.

²นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ, "จิตวิทยาพัฒนาการ" ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2518 หน้า 181 - 182.

2. ชั้นปฏิบัติตามกฎต่าง ๆ (Interpretation - of - Rule Stage)
 เด็กจะมองจริยธรรมได้ลึกซึ้งกว่าชั้นแรก เปลี่ยนความคิดจากการตัดสินถูกผิดแบบเด็กมา
 เป็นการคิดที่ยืดหยุ่นมากขึ้น มองจริยธรรมในแง่ของเจตนากระทำมากกว่าจะมองในแง่
 ของจำนวนที่เสียหาย

3. ชั้นปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของตนเอง (Interpretation - of - Act Stage)
 เด็กจะพัฒนาจริยธรรมในใจเขาสำหรับเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของตนเอง รู้จักรับผิดชอบ
 ขอบในพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขา

ผลการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของพือาเจท์นี้ พบว่าสอดคล้องและสัมพันธ์
 กับผลการศึกษาระบวนการพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development)
 4 ชั้นของเขาเอง ซึ่งทั้งเป็นทฤษฎีที่มีสาระตามขั้นพัฒนาการสรุปได้ดังนี้

1. ชั้นประสาทสัมผัสและเคลื่อนไหว (แรกเกิด - 2 ขวบ) เด็กมีพฤติกรรม
 ทางประสาทสัมผัสอย่างง่าย ๆ เช่น คุณนม ร้องไห้ ก่อให้เกิดพัฒนาการทางความคิด
 เริ่มมีโครงสร้างความคิดของสิ่งที่เขาพบเห็น แต่เป็นความคิดที่ไม่ใช่เหตุผล

2. ชั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (อายุ 2 - 7 ปี) ตอนปลายของขั้นนี้เริ่มพัฒนา
 ความคิดเชิงตรรกบ้าง แต่ความคิดส่วนใหญ่ยังอยู่ภายใต้อิทธิพลของการรับรู้

3. ชั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม (อายุ 7 - 11 ปี) เด็กมีความคิดเชิงตรรก
 ทำให้สามารถแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ เหตุการณ์ที่มองเห็นหรือจับต้องได้ (Concrete)
 การค้นหาความจริงที่เกี่ยวข้องกับวัตถุและสิ่งแวดล้อมจะมีแบบแผนและไม่ติดอยู่กับการรับรู้ เช่น
 ชั้นก่อน แต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาที่มีการสมมติขึ้น ปัญหาเกี่ยวกับถ้อยคำล้วน ๆ หรือปัญหา
 ที่ซับซ้อนมาก ๆ

4. ขั้นปฏิบัติการควายนามธรรม (อายุ 11 - 15 ปี) พัฒนาการทางความคิดถึงขั้นสุดท้าย เด็กสามารถค้นหาเหตุผลนอกเหนือจากข้อมูลที่มีอยู่ สามารถแก้ปัญหาทางรูปธรรมได้ สามารถปฏิบัติการทางตรรกได้อย่างสมบูรณ์¹

จากการค้นพบของพือาเจท์เกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมและขั้นพัฒนาการทางความคิด 4 ขั้นนี้ โคลเบอร์ก² ได้พัฒนาแนวความคิดนี้ไปใช้เป็นหลักในการสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมโดยศึกษาจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กอายุ 10 - 16 ปี ในการให้เหตุผลเพื่อเลือกทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดในสภาพการณ์ที่มีความขัดแย้ง โดยเล่าเรื่องที่เป็นสภาพการณ์สมมติทางจริยธรรมขึ้น (hypothetical moral dilemmas) 9 เรื่อง เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ต่อมา มีการดัดแปลงกฎเกณฑ์การสัมภาษณ์นั้นจนได้เนื้อหาข้อมูลเพียงพอที่จะสรุปเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมได้ โคลเบอร์กเชื่อว่า พัฒนาการจริยธรรมจะดำเนินไปตามลำดับขั้น และมีความเป็นสากลในทุกวัฒนธรรม เนื่องจากขั้นพัฒนาการจริยธรรมคือโครงสร้าง (Structure) ของจรรยาวิพากษ์ ซึ่งจะบอกถึงวิธีที่บุคคลคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาเชื่อ และชนิดของเหตุผลที่เขาเลือกใช้ ซึ่งต่างจากเนื้อหา (Content) ซึ่งเป็นแบบแผนประสบการณ์ซึ่งเป็นไปตามหลักการเรียนรู้ และความเชื่อซึ่งจะแปรไปตามประสบการณ์ที่ได้จากวัฒนธรรม โคลเบอร์ก

¹ อัญชลี ศิริยาภรณ์, "การตรวจสอบข้อค้นพบจากงานวิจัยของออปเปอ์เกี่ยวกับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของเด็กไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 1.

² Kohlberg cited in Lerner, Conceptes and Therories of Human Development. (Philippines : Addison Wesley Publishing Company Inc., 1976), p.113.

จึงมีความเชื่อเกี่ยวกับมโนทัศน์ของขั้นพัฒนาการ (Concept of Stage) ว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ขั้นพัฒนาการมีลักษณะเป็นโครงสร้างทางความคิด หรือเป็นความคิดที่จัดระบบระเบียบแล้ว แต่ละคนจะมีความคงที่ในพัฒนาการขั้นนั้น ๆ ดังมีข้อค้นพบว่ามากกว่า 50 % ของความคิดแต่ละคนจะอยู่ที่ขั้นใดขั้นหนึ่ง ส่วนที่เหลือจะอยู่ในขั้นที่ใกล้เคียงกันคือต่ำกว่าหรือสูงกว่า 1 ขั้น

2. ขั้นพัฒนาการเป็นไปตามลำดับขั้นในทุกสภาพการณ์ จริยธรรมจะมีการพัฒนาเป็นขั้นตอนไปตามลำดับ ก้าวหน้าที่ละขั้นไม่มีการถดถอยและไม่ข้ามขั้น ผลจากการศึกษาระยะยาว ทำให้เห็นว่าการทดสอบซ้ำทุกครั้งของแต่ละคนจะอยู่ขั้นเดียวกับที่ทดสอบเมื่อ 3 ปีก่อน หรืออยู่ในขั้นที่สูงขึ้น

3. ขั้นพัฒนาการจะบูรณาการให้สมบูรณ์ขึ้นก็ต่อเมื่อมีความคิดในขั้นที่ต่ำกว่าและมีแนวโน้มที่จะชอบความคิดในขั้นที่สูงกว่า โคลเบอร์กพบว่าวัยรุ่นสามารถเข้าใจข้อความที่อยู่ในระดับเดียวกับของเขา หรือต่ำกว่าระดับของเขา แต่ไม่สามารถเข้าใจข้อความที่อยู่สูงกว่าขั้นของเขาเกินกว่า 1 ขั้นได้เลย

จากการศึกษาทั้งแบบระยะยาวและแบบภาคตัดขวาง ตลอดจนการศึกษาข้ามวัฒนธรรมจนได้ลักษณะของขั้นพัฒนาการดังกล่าว ซึ่งขั้นเหล่านี้เป็นแนวทางนำไปสู่การจัดขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม ที่โคลเบอร์กได้ตั้งขึ้นเป็นทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วยขั้นพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม (moral judgement stage) 6 ขั้น ในระดับใหญ่ 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ระดับเริ่มมีจริยธรรม (Preconventional level)

ระดับนี้บุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ ตามวัฒนธรรมจะพิจารณาอำนาจของผู้ใหญ่ที่มีอำนาจทางกายเหนือตน การตัดสินใจเลือกกระทำ ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดต่อผู้อื่น ในระดับนี้จะแบ่งแยกออกเป็นชั้นย่อย ๆ ได้อีก 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 ชั้นหลักการหลบหนีจากการถูกลงโทษ ชั้นนี้กระทำไปเพราะกลัวการถูกลงโทษ มุ่งหลบหนีไม่ให้ตนโดนลงโทษทางกาย เพราะกลัวการเจ็บปวดที่ได้รับ และยอมทำตามคำสั่งผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกายเหนือตน ผลที่ตามมาทางกาย จะเป็นสิ่งที่ดีสินว่าอะไรคืออะไรไม่ดี โดยไม่พิจารณาถึงความหมายในคุณค่าของมนุษย์หรือคุณค่าของผลที่ตามมา การหลีกเลี่ยงการลงโทษและเกรงกลัวอำนาจเป็นค่านิยมในชั้นนี้

ชั้นที่ 2 ชั้นหลักการแสวงหารางวัล ชั้นนี้ถือว่าการกระทำที่ถูกต้องคือเลือกกระทำสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตน หรืออาจทำตามความต้องการของคนอื่นบ้าง ความสัมพันธ์มนุษย์จะออกมาในรูปแบบของการค้า การแลกเปลี่ยนกัน การให้และการรับ ลักษณะของความยุติธรรมเป็นไปในรูปของเหตุผลในการปฏิบัติมากกว่าจะเป็นความรู้สึกของความยุติธรรม หรือความซื่อสัตย์จงรักภักดี

ระดับที่ 2 ระดับมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ (Conventional level)

ระดับนี้เป็นการคงไว้ซึ่งความคาดหวัง การทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยของตน อันได้แก่ ครอบครัว, กลุ่ม, ประเทศ โดยไม่คำนึงถึงผลที่ตามมา ทศนคติของเขาไม่เพียงแต่จะเป็นการปรับตัวให้เข้ากับ ความคาดหวัง โดยส่วนตัวและสังคมแล้วแต่จะเป็นการซื่อสัตย์ต่อความเป็นระเบียบของสังคมที่เขาต้องการจะคงไว้ การตัดสินใจเป็นการเลียนแบบคนหรือกลุ่ม ระดับนี้ยังต้องการการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถแสดงบทบาทที่สังคมต้องการได้ ชั้นนี้โคลเบอร์กได้แบ่งออกเป็น 2 ชั้นย่อย คือ

ขั้นที่ 3 บุคคลจะกระทำพฤติกรรมที่ดี เพื่อจะเป็นที่ยกย่องชมเชย บุคคลไม่เป็น
ตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามคนอื่นโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน

ขั้นที่ 4 ขั้นหลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม ขั้นนี้บุคคลจะรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตน
ในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมของตน จึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคม
กำหนดให้ หรือคาดหมายพฤติกรรมที่ถูกต้อง ประกอบไปด้วยการทำหน้าที่ของตนโดยแสดง
ความนับถือเชื่อฟังต่ออำนาจหรือกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตั้งไว้

ระดับที่ 3 ระดับที่มีจริยธรรมของตัวเอง (Post conventional level)

หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งด้วยการนำมาคิดตรึกตรองซึ่งใจด้วยตนเองแล้ว
คิดกันไปตามแต่ว่าจะ เห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่า บุคคลจะยึดหลักการของตนเอง
หลุดพ้นจากกฎเกณฑ์ของสังคม ระดับนี้แยกออกเป็นชั้นย่อยได้อีก 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 5 หลักการทำตามค่านิยมสัญญา ขั้นนี้เป็นการเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก
ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ พฤติกรรม
ที่ถูกต้องจะต้องเป็นไปตามสิทธิของแต่ละคน ผสมผสานกับมาตรฐานซึ่งได้รับการตรวจสอบ
และยอมรับจากสังคม มีการเชื่อมโยงค่านิยมส่วนบุคคล และความเห็นพ้องของสังคม ผลจะ
เน้นกฎเกณฑ์นั้นเปลี่ยนแปลงได้ โดยพิจารณาประโยชน์ทางสังคมมากกว่าขั้น 4 ซึ่งไม่ยึดหยุ่น

ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล เป็นขั้นสูงสุด ความถูกต้องมาจากจริยธรรม
ซึ่งแต่ละคนยึดถือ และเป็นหลักสากล นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมแต่ละคน มีความยืดหยุ่น
ทางจริยธรรม เพื่อจุดมุ่งหมายในอันปลายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่เป็นหลักสากลเกี่ยวกับความ
ยุติธรรม ความเท่าเทียมกันของสิทธิมนุษยชน และการเคารพในคุณค่าของความเป็นมนุษย์
แต่ละคน¹

¹Kohlberg cited in Rest, Counseling and Values, p.73.

จากขั้นพัฒนาการทั้ง 6 ขั้นที่โคลเบอร์กเสนอไว้แล้วนั้น การพัฒนาการจากขั้นต่ำสุดไปยังขั้นสูงสุดมีกระบวนการดังนี้¹ คือ

1. พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะดำเนินไปตามลำดับขั้น (sequential stage) โดยมีพื้นฐานมาจากการให้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ 4 ขั้น ตามที่ศึกษาโดยพือาเจท์เห็นได้ชัดว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูง ๆ นั้นจะขึ้นอยู่กับการใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์ขั้นสูงควบคู่กันไปด้วย โดยจะพัฒนาคู่กันไป

2. การที่บุคคลได้มีโอกาสรับรู้ทางสังคม (social perception) หรือการมีบทบาทในสังคม (role taking) จะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพัฒนาการทางจริยธรรม

3. บุคคลจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้น เขาจะต้องมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงตรรก และความสามารถในการรับรู้ทางสังคมในระดับที่สูงเสียก่อน

ต่อมา เจมส์ อาร์ เรสต์² (Jame R. Rest) ได้ใช้แนวคิดจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัย โดยปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้วัดให้มีลักษณะเป็นปรนัยและสะดวกในการใช้มากขึ้น ชื่อ เดอะดีไฟนิงอิชเชส เทสต์ (The Defining Issues Test) ผลจากการศึกษาทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับลักษณะของขั้นพัฒนาการ (Stage characteristics) และแบ่งขั้นพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ขั้น คือ

¹Ibid., p.74.

²Ibid., p.68-70.

ขั้นที่ 1 การยอมเชื่อฟังและการหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ (the obedience and punishment orientation) ยอมทำตามคำสั่งของผู้มีอำนาจเหนือกว่า เพื่อให้รอดพ้นจากการถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 การแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน (instrumental hedonism and Exchange) ในขั้นนี้จะไม่มีการยินยอมตามเป็นรองใคร แต่หันมาตอบแทนกันในลักษณะที่เท่าเทียมกันโดยทั้งสองฝ่ายพึงพอใจ และความดีขึ้นอยู่กับค่าทางวัตถุ

ขั้นที่ 3 การให้ผู้อื่นยอมรับตน (orientation to approval and personal concordance) ในขั้นนี้การช่วยเหลือไม่ใช่เป็นการแลกเปลี่ยนที่ตอบแทนเท่าเทียมกัน แต่ขยายขอบเขตออกไปเพื่อรักษาสัมพันธภาพอันดีต่อกัน การได้รับสิ่งตอบแทนไม่สำคัญเท่ากับเรื่องการรักษาความพึงพอใจต่อกัน และความสัมพันธ์นี้เริ่มขยายออกไปสู่คนหมู่มาก

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของสังคม (the law and order orientation) สัมพันธภาพในขั้นนี้ไม่ใช่เป็นสัมพันธภาพที่คงไว้ระหว่างบุคคล แต่ขยายขอบเขตไปถึงชุมชนและชาติ ทั้งนี้สมาชิกในสังคมต้องละเว้นการทำร้าย การขโมยผู้อื่น และแต่ละคนต้องทำงานตามหน้าที่ของตนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานส่วนรวม ให้ความร่วมมือกับผู้นำและผู้มีอำนาจในกลุ่ม การตอบแทนกันอยู่ในลักษณะการติดต่อกับสังคม หรือสถาบันสังคมที่จะจัดระบบดีแล้วเพื่อให้เกิดความสมดุลย์ในสังคม

ขั้นที่ 5 ใช้หลักความคิดทางจริยธรรมขั้นสูง (principled moral thinking) การตอบแทนกันเกิดจากความจำเป็นของโครงสร้างทางสังคม ทำให้ความคาดหวังระหว่างบุคคลในสังคมเกิดความสมดุลย์ มีความซาบซึ้งว่าการจัดวางความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสามารถจัดได้หลายวิธี แบ่งเป็น 2 ชั้นย่อยดังนี้

ก. ชั้น 5 A เป็นการเห็นชอบและเข้าใจหลักเกณฑ์ทางสังคมด้วยวิธีการประชาธิปไตย

007106

ข. ชั้น 5 B เริ่มมีอุดมคติในการสร้างสรรค์เพื่อให้สังคมอยู่ในสภาพที่เต็มไปด้วยความรักสันติภาพ ไม่มีชนชั้นในสังคม มีอิสรภาพ เสรีภาพ และความเท่าเทียมกัน

ชั้นที่ 6 ใช้หลักเกณฑ์ขั้นสูงสุด (organized principle) พัฒนาการในขั้นนี้เป็นอิสระจากความไม่แน่นอนของสภาพการณ์ในสังคม เช่น ไม่ว่าโครงสร้างของสังคมจะเป็นอย่างไร ประเพณีที่ยึดถือกันในสังคม เขาต้องสามารถสร้างขอบเขตของพันธะสิทธิ์ที่เขายึดถือเป็นหลักสากลสามารถแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมที่ซับซ้อนได้มากกว่าชั้นก่อน ๆ

วิธีการวัดจรรยาวิพากษ์

(Measurement of Moral Judgement)

จรรยาวิพากษ์เป็นพฤติกรรมภายในของบุคคลซึ่งมีอาจวัดได้โดยการสังเกตพฤติกรรม จึงต้องมีวิธีการวัดจรรยาวิพากษ์ต่าง ๆ มากมาย¹ เช่น ใช้แบบทดสอบ สัมภาษณ์ แบบสอบถามต่าง ๆ และแบบสอบถามจิตโปรเจกทีฟเทคนิค (Projective Techniques) แต่ที่นิยมกันมากมีวิธีการ 2 วิธี คือ

1. มีสถานการณ์หรือพฤติกรรมให้เด็กประเมิน

คริสแมน² (Crissman) ใช้วิธีเสนอรายการพฤติกรรม 50 ประการให้กลุ่มตัวอย่างประเมินในช่วงของความผิด 10 ช่วง จากไม่ผิดเลย หรือผิดน้อยที่สุด จนถึงผิดมากที่สุด การกระทำบรรยายเป็นรูปประโยค เป็นเรื่องที่รุนแรงขัดกับมาตรฐานทางจริยธรรม หรือเป็นข้อห้ามทางกฎหมาย แบบทดสอบของคริสแมนมีผู้ใช้ศึกษาจรรยาวิพากษ์จนถึงปัจจุบัน

¹ Stephen M. Pittel and Gerald A. Mendelsohn, "Measurement of Moral Values; A Review of critique," Psychological Bulletin, 66,1 (1966) p.22-35)

² Ibid., p.29.

เช่น เรททิกและจินซุก¹ (Rettig and Jin - Sook) ใช้แบบสอบถามนี้ ในการศึกษา ความแตกต่างทางจรรยาวิพากษ์ของนักศึกษาเกาหลีโตก่อนและหลังปฏิวัติเกาหลี และในปี ค.ศ. 1969 กอซซึคกับสมิธ² (Gorsuch and Smith) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการประเมิน คําพฤติกรรมทางจรรยาของนักศึกษา เปรียบเทียบระหว่างปี ค.ศ. 1969 กับ 1939 และ 1959

2. มีสถานการณ์ให้เลือกรวมทั้งให้เหตุผล

การวัดลักษณะนี้มักจะวัดเป็นรายบุคคลในรูปของการสัมภาษณ์ เช่น พีอาเจต์³ สร้างเรื่องเป็นสถานการณ์ผู้ กล่าวถึง การกระทำของเด็ก 2 คนในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ความตั้งใจแรงจูงใจของการกระทำ และผลที่เกิดตามมาแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น เด็กชาย จอห์นถูกเรียกให้มารับประทานอาหาร เขาไม่ทราบว่าที่หลังประตูห้องอาหารมีเก้าอี้ บนเก้าอี้ มีถาดซึ่งมีถ้วยแก้วอยู่ 15 ใบ เมื่อเขาเปิดประตูห้อง ประตูชนเก้าอี้ ถาดตกลงมาถ้วยแก้วแตกหมด อีกสถานการณ์หนึ่ง เด็กชายเฮนรี่ เมื่อแม่ออกจากบ้านเขานั่งเก้าอี้เพื่อเอาขนมในตู้ แต่หยิบไม่ถึง ขณะที่เขาพยายามหยิบขวดนมตัวเอง เขาทำถ้วยแก้วใบหนึ่งตกลงมาแตก

จากสองสถานการณ์ถามเด็กว่า "ใครผิดกว่ากัน ถ้าเธอเป็นพ่อ ใครควรถูกตีมากที่สุด"

¹Solomon Rettig and Lee Jin - Sook, "Difference in moral judgement of South Korean Students before and after the Korean revolution, "The Journal of Social Psychology, 59 (1963) p.3-9.

²Ibid.,

³Jean Piaget, The Moral Judgement of The Child. (New York: Collier Book, 1962), p.118.

โคลเบอร์ก¹ ได้ใช้วิธีการ เช่นเดียวกับพีอาเจต์ แต่สถานการณ์ซับซ้อนกว่ามาก ผู้ถูกวัดจะต้องให้เหตุผลในการที่ได้ตัดสินใจให้ตัวเอกในเรื่องทำหรือไม่ทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เหตุผลที่ผู้ตอบให้เกี่ยวกับเรื่อง 6 ถึง 9 เรื่อง จะถูกนำมาวิเคราะห์ เพื่อหาเพื่อจัดเข้าชั้นจริยธรรมชั้น 1 ถึง 6 ของโคลเบอร์ก

วิธีวัดจรรยาวิพากษ์ของพีอาเจต์และโคลเบอร์ก มีปัญหาเรื่องเวลา และผู้วิจัยขาดความรู้ความชำนาญในวิธีการวิเคราะห์ คำตอบที่โต้ตอบมาเรสต์และคณะ² (Rest et al.) ได้พัฒนาแบบทดสอบวัดระดับจรรยาวิพากษ์ชั้นใหม่ใหม่ใหม่มีความเป็นปรนัยมากขึ้นชื่อ เเคอะ คีฟนิ่ง อิชชูส์ เทสต์ (The Defining Issues Test) เพื่อวัดลำดับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมแบบปรนัย ซึ่งประกอบด้วยเรื่องราว 6 เรื่องที่โคลเบอร์กสร้างไว้ แต่แทนที่จะเป็นคำถามปลายเปิดสำหรับการตัดสินใจเรื่องแต่ละเรื่องนั้น เรสต์จะใช้ข้อความ 12 ข้อความ สำหรับเรื่องแต่ละเรื่องให้พิจารณาโดยแต่ละข้อความจะเป็นตัวแทนของขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral Judgement Stage) ผู้ถูกทดลองจะต้องดำเนินการ 3 ขั้นตอนคือ พิจารณาและอ่านข้อความที่เสนอให้ต่อไป จึงประเมินค่าถึงลำดับของความสำคัญใน 5 อันดับความสำคัญจากสำคัญที่สุด จนถึงไม่สำคัญเลย และในขั้นสุดท้ายต้องพิจารณาเลือกข้อความที่สำคัญที่สุดมา 4 อันดับ

* นอกจากนี้ แบบทดสอบดีไอที (The Defining Issues Test : DIT) ที่เรสต์และคณะสร้างขึ้นโดยควบคุมให้ประกอบด้วยลักษณะดังนี้ คือ

¹ Lawrence Kohlberg, Development of Children's orientation toward amoral order (New York: Van Nostrand Reinhold Company Regional offices, 1969), p.77.

² James R. Rest, D. Cooder, J. Masans and Anderson, D. "Judging the Important Issues in Moral Dilemmas", Development at Psychology, 1974, 10 (4) p.491-510.

- X
1. ไม่ทำให้เกิดความไขว้เขวในการตีความ ข้อกระทงที่อยู่ในขั้นพัฒนาการที่สูงจะมีความเป็นนามธรรม และต้องการความคิดในระดับที่สูงกว่าขั้นที่ลดลงไป
 2. ใช้วลีที่ยืดยาวหรือไร้ความหมาย เป็นตัวลวงเพื่อตรวจสอบวิธีการเลือกของผู้ทำแบบสอบถามเลือกเพราะความซับซ้อนของข้อความหรือจากความเข้าใจ
 3. ใช้ความพยายามและระมัดระวังในการจัดข้อกระทงเกี่ยวกับความยาว ความซับซ้อน ตลอดจนศัพท์เทคนิคที่เป็นตัวแทนขั้นพัฒนาการแต่ละขั้น
 4. เปิดโอกาสให้ผู้ทำแบบสอบถาม มีโอกาสเลือกข้อความได้อย่างเหมาะสมโดยในแต่ละขั้นจะมีข้อความที่เป็นตัวแทนหลาย ๆ ข้อความ X

ดวงเคื่อน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จินิก¹ ก็ได้สร้างแบบสอบถามวัดระดับจริยธรรมโดยยึดหลักทฤษฎีของโคลเบอร์ก ในการวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย แบบวัดประกอบด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คุ้นเคยของเยาวชนไทย 10 เรื่อง เป็นเรื่องที่ถูกคณาจารย์กำหนดให้ทำความดี 5 เหตุการณ์ และทำความเลวอีก 5 เหตุการณ์ แต่ละเรื่องจะมีตัวเลือกเหตุผล 6 ตัวเลือกที่เป็นตัวแทนถึงจริยธรรมครบทั้ง 6 ชั้นตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก

วรรณคดีวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อายุและการศึกษากับพัฒนาการทางจริยธรรม

ในปี 1964 โคลเบอร์กศึกษาจริยภาพของเด็กอเมริกันระดับอายุ 7, 10, 13 และ 16 ปี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นคำถามแบบปลายเปิดเป็นรายบุคคลพบว่าขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับระดับอายุที่เพิ่มขึ้น คือ

¹ดวงเคื่อน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จินิก, จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 83.

๑๒๕ 11๑๓๘.๘๖ พื่อ. ทว. รัง. ง. น. ^{๑๒๕}
196๘ โคลเบอร์คศึกษาจรรยาวิพากษ์ข้ามวัฒนธรรมกับเด็กโตหวัน
1๖-16 ๗ พื่อ. ทว. รัง. ง. น. ^{๑๒๕} ๒๐
๗๕๐.

เด็กอายุ 7 ปี มีมากกว่า 90 % ใช้เหตุผลในชั้น 1 และ 2

เด็กอายุ 10 ปี มีมากกว่า 50 % ใช้เหตุผลชั้น 1,2 อีก 35 % ชั้น 3,4

เด็กอายุ 13 ปี มีมากกว่า 50 % ใช้เหตุผลชั้น 3,4

เด็กอายุ 16 ปี ประมาณ 23 % ใช้เหตุผลชั้น 5,6

ในปี 1969 โคลเบอร์คศึกษาจรรยาวิพากษ์ข้ามวัฒนธรรมกับเด็กโตหวัน

เม็กซิโก ตุรกี และยูคาตัน พบว่า

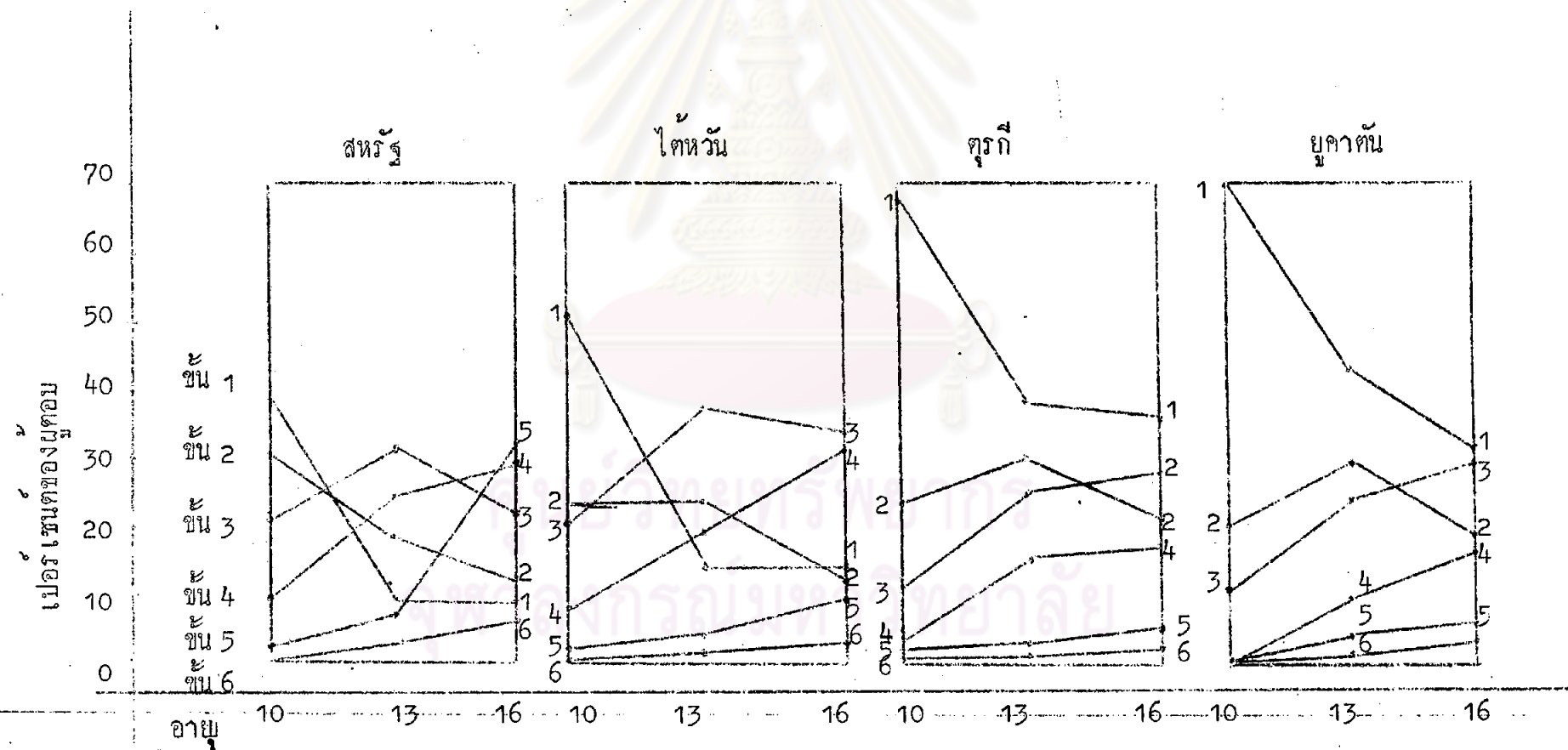
เด็กเม็กซิโก และเด็กโตหวัน ที่มีอายุ 16 ปี มีพัฒนาการชั้น 3,4 มากกว่าชั้น 5,6 ซึ่งแสดงว่ามีพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นขั้นตอนครบทั้ง 6 ชั้น แต่อัตราการพัฒนาการช้ากว่าเด็กอเมริกัน

เด็กตุรกีและยูคาตัน มีการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการไม่ชัดเจนนัก คือ เด็กอายุ 10 ปี ใช้เหตุผลชั้น 1,2 มาก เด็กอายุ 16 ปี ก็ยังคงใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้น 1,2 และ 3 โดยแทบจะไม่มีใครถึงชั้น 5,6 ดังแสดงในกราฟหน้าต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1 โคลเบอร์ค อัจจาก ดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจันตจิณี,
จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 42.

แผนภูมิที่ 1 กราฟแสดงเปอร์เซ็นต์จรรยาวิพากษ์ของเด็กอเมริกัน ไต้หวัน ตุรกี และยูคาตันในระดับอายุต่าง ๆ

เรสท์และคณะ¹ ศึกษาจรรยาวิพากษ์โดยใช้แบบสอบถาม ทีไอที ครั้งแรกในปี 1972 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 193 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มดังนี้ คือ

กลุ่ม 1 นักเรียน มศ.2 จำนวน 73 คน เมื่อใช้เปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นใช้กลุ่มตัวอย่าง 40 คน

กลุ่ม 2 นักเรียน มศ.5 จำนวน 40 คน แบ่งเป็นชาย 20 คน หญิง 20 คน

กลุ่ม 3 นักศึกษาวิทยาลัยปี 3,4 จำนวน 40 คน จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา

กลุ่ม 4 จบการศึกษาระดับวิทยาลัย จำนวน 40 คน 15 คน เป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขารัฐศาสตร์ และอีก 25 คน เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางศาสนา

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยเป็นเปอร์เซ็นต์ของคะแนนชั้นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มนักศึกษา	ขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม			
	2	3	4	P
มศ.2 N = 40	11.6	20.5	35.2	32.7
มศ.5 N = 40	9.6	22.3	30.7	37.4
วิทยาลัยปี 3-4 N = 40	5.5	14.6	24.9	54.9
บัณฑิต N = 40	3.5	13.0	18.4	65.1
ก.ผู้เชี่ยวชาญ N = 25	4.7	15.5	17.9	61.9
ช. นักศึกษาปริญญาเอก N = 15	2.2	8.8	18.8	70.3

¹Jame R. Rest et, "Judging the Important Issues in Moral Dilemmas: An Objective Measurement of Development, "Development Psychology 10) (1974): 491-501.

จากตารางพบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาและอายุมากกว่ามีชั้นพัฒนาการทางจริยธรรม สูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาน้อยกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มที่มีการ ศึกษาสูงกว่าจะใช้ชั้นต่ำกว่า (ชั้น 2,3,4) น้อยลงด้วย

อีก 2 ปีต่อมา เรสท์¹ ได้ศึกษาซ้ำอีกครั้งในปี 1974 โดยมีกลุ่มตัวอย่างดังนี้
 กลุ่มที่ 1 นักเรียนซึ่งเดิมเรียนชั้นมัธยมต้น (อายุ 16 - 17 ปี) จำนวน 50 คน
 กลุ่มที่ 2 นักเรียนซึ่งเดิมเรียนชั้นมัธยมปลาย (อายุ 18 - 20 ปี จำนวน 38 คน แบ่ง เป็น 3 พวก

- 15 คน กำลังเรียนต่อวิทยาลัย
- 17 คน ทำงาน
- 16 คน เป็นนักเรียนชั้นสูงสุดของโรงเรียนมัธยม

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนชั้น P เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ

กลุ่มที่ 1 ซึ่งเดิมเรียนมัธยมต้น ใช้เหตุผลชั้น 4 และ 5 มากขึ้น ลดชั้น 2 และ 3 ลง

กลุ่มที่ 2 ซึ่งเดิมเรียนมัธยมปลาย ใช้เหตุผลชั้น 5 A และ 5 B มากขึ้น ลดชั้น 3 ลง

และพบว่าการศึกษาในระบบมีผลต่อคะแนน P ในทางบวก ทำให้ผู้ที่ศึกษาใน ระดับวิทยาลัยได้คะแนนชั้น P มากกว่าผู้ที่ไม่เรียนต่อ

¹Jame, R. Rest, "Longitudinal Study of Moral Judgement : A Strategy for Analyzing Development Change." Development Psychology. 11 (1975 b) 738-748

ในปี 1976 เรสต์¹ ได้ทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างซ้ำอีกโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ทดสอบครั้งแรกอยู่ชั้นมัธยมต้นจำนวน 31 คน อยู่ชั้นมัธยมปลาย 23 คน พบว่าคะแนนชั้นของทั้งสองกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่าในช่วงเวลา 4 ปี ผู้รับการทดสอบจำนวน 72 % ได้คะแนนชั้น P เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

✓ จากการรวบรวมของเรสต์² เกี่ยวกับการวิจัยแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional studies) กับกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันถึง 20 กลุ่ม จำนวน 5714 คน เพื่อดูแนวโน้มของอายุและการศึกษาที่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มัธยมศึกษาปีที่ 5 วิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย และผู้ใหญ่ โดยใช้แบบสอบทีไอที ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความชันเลขคณิต (X̄) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น P ของกลุ่มใหญ่จากการวิจัยแบบภาคตัดขวางรวบรวมโดยเรสต์

กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ช่วงค่าเฉลี่ยของกลุ่ม
มัธยมศึกษาปีที่ 2	1322	21.9	8.5	20.0 - 26.7
มัธยมศึกษาปีที่ 5	581	31.8	13.5	26.7 - 36.7
วิทยาลัย	2479	42.3	13.2	36.7 - 46.7
บัณฑิตวิทยาลัย	183	53.3	10.9	53.3 - 60.0
ผู้ใหญ่	1149	40.0	16.7	36.6 - 50.0
รวม	5714			

¹Jame, R. Rest, Mark L. Davison, and Steven Robbins

"Age Trends in Judging Moral Issue : A review of Cross - sectional, Longitudinal and Sequential Studies of the Defining Issue Test. Child Development 49 (1974) : 263-274.

จากตารางพบว่า เมื่อระดับการศึกษาเพิ่มขึ้นคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น P จะสูงขึ้นด้วย แต่ผู้ใหญ่ที่มีอายุมากที่ไม่ได้ศึกษาต่อกลับมีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น P ต่ำกว่าผู้ที่เรียนระดับวิทยาลัยขึ้นไป

ในปี 1975 โคเคอร์¹ (Coder) ได้ทำการวิจัยศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของคนอายุระหว่าง 24 - 50 ปี จำนวน 87 คน ที่กำลังศึกษาในโปรแกรมการศึกษาศาสตรา โดยใช้แบบสอบถามโอที พบว่าผู้ใหญ่วัยกลางคนที่มิได้เรียนต่อหลังจากจบวิทยาลัยจะมีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมใกล้เคียงกับผู้ที่กำลังเรียนในวิทยาลัย ขณะที่คนอายุเท่ากัน แต่เรียนต่อบัณฑิตวิทยาลัยมีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าคนที่มิได้เรียนต่อมาก

ปี 1975 คอรัสมาคี² (Dortzbach) ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่อายุ 25 - 74 ปี โดยสุ่มจากผู้ที่มาเลือกตั้งในเมืองอุยีน รัฐโอเรกอน แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 6 กลุ่มตามระดับการศึกษาคือ ประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย อาชีวศึกษา วิทยาลัย บัณฑิตที่จบไปแล้วใช้แบบสอบถามโอทีฉบับย่อ (มี 3 เรื่องเท่านั้น) ผลจากการวิจัยพบว่าคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมจะเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษา แต่จะลดลงเมื่อแบ่งกลุ่มตามระดับอายุ

จากผลการวิจัยของนักวิจัยหลาย ๆ คนพบว่า โครงสร้างทางความคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษามากกว่าวัยที่ผ่านเลยไปแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้นผู้ที่มีอายุสูงกว่าและระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่มิได้ระดับการศึกษาต่ำกว่าจากผลการวิจัยเหล่านี้เป็นแนวทางทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในตัวแปรระดับการศึกษาที่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม และตั้งสมมติฐานว่านักเรียนมัธยม

¹ Coder cited in Rest et al "Age Trend in Judging Moral Issues : A review of Cross - sectional Longitudinal, and Sequential Studies of the Defining Issues Test, Child Development p.267.

² Dortzbach cited in Ibid., p.267.

ศึกษาปีที่ 5 มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

เพศกับพัฒนาการทางจริยธรรม

โคลด์เบอร์คและเครเมอร์¹ ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของชายกับหญิง พบว่า ในวัยเด็กนั้น ชายและหญิงมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อถึงวัยรุ่น ชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมก้าวหน้ากว่าหญิง

ฟรีแมน² (Freeman) ทำการศึกษาจรรยาวิพากษ์ของเด็กเล็กและเด็กวัยรุ่นกับความสัมพันธ์ด้านอายุ เพศของผู้ทำการทดสอบ เพศของตัวแบบ และสภาพการณ์ที่คล้ายคลึงกัน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง อายุ 11 ปี 80 คน อายุ 14 ปี 78 คน และอายุ 17 ปี 80 คน โดยใช้แบบสอบถามของโคลด์เบอร์คจัดเข้าประเภทตามความคล้ายคลึงของประสบการณ์ เพศของเรื่องแบ่งออกเป็น Form A เป็นตัวแบบชาย Form B เป็นตัวแบบหญิง ผลการทดลองพบว่า เพศหญิงได้รับอิทธิพลจากเพศของตัวแบบมากกว่าชาย และในวัยก่อนวัยรุ่นและวัยรุ่นตอนปลายทั้งชายและหญิงมีจรรยาวิพากษ์ที่คล้ายคลึงกัน เพศหญิงจะบรรลุวุฒิภาวะทางจริยธรรมเร็วกว่า และมีจรรยาวิพากษ์ในระดับสูงกว่าชายที่อายุ 14 ปี

โฮลส์ไตน์³ (Holstein) ได้ทำการวิจัยแบบระยะยาวช่วง 3 ปี โดยศึกษาพัฒนาการของชายและหญิง โดยใช้วิธีของโคลด์เบอร์ค พบว่า เมื่ออายุ 13 ปี เด็กหญิงส่วนใหญ่

¹Kohlberg & Kramer, Human Development, p.93-120.

²Freeman, Sue Jean. "Individual Differences in Moral Judgement By Children and Adolescents" Doctoral Dissertation.

³Holstein, "Irreversible Stepwise Sequence in the Development of Moral Judgement: a longitudinal study of males and females, "Child Development 47 (1976) : 51-61.

มีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่เพียงชั้น 3 เด็กชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมเพียงชั้น 2 แต่เมื่อวัดอีกครั้งเมื่ออายุ 16 ปี วิทยาลัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางจริยธรรมก้าวหน้าไปถึงชั้น 4 ในขณะที่วิทยาลัยหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในชั้น 3-5

เรสต์และคณะ¹ ได้ศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 73 คน นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน และนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยจำนวน 40 คน เพื่อดูความแตกต่างระหว่างเพศกับพัฒนาการทางจริยธรรม โดยสุ่มนักเรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจปานกลาง สถิติปัญหาปานกลาง มีจำนวนชายและหญิงเท่ากัน พบว่าหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าชายในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในระดับชั้นอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สคอมเบอร์ก² (Schomberg) ศึกษานักศึกษาปีแรกของมหาวิทยาลัยมินเนโซตา จำนวน 411 คน พบว่า เพศหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ยัสเซน³ (Yussen) ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศที่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม กับกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน และนิสิตปริญญาตรีแผนกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมินเนโซตา จำนวน 30 คน พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งผลงานวิจัยสอดคล้องกับโคเคอร์ คอรัสบาท และ

¹ Jame, R. Rest, "Moral Judgement Related to Characteristics" Unpublished manuscript University of Minnesota, 1976b. p.17-18.

² Schomberg cite in Rest. Ibid, p.51.

³ Ibid., p.54.

แบลค เนอร์

จากผลวิจัยเห็นได้ชัดว่า ส่วนใหญ่จะไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม แต่ในสังคมไทยลักษณะการอบรมความระมัดระวังตัวประเพณีวัฒนธรรมที่ปฏิบัติต่อชายกับหญิงยังมีความแตกต่างกันพอสมควร เพศจึงน่าจะเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมสำหรับสังคมไทย ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่านักเรียนมัธยมชายและนักเรียนมัธยมหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกัน

สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมกับพัฒนาการทางจริยธรรม

โฟเดอร์¹ (Foder) ศึกษาจรรยาวิพากษ์ของเด็กวัยรุ่นนิโกรกับผิวขาวพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อแยกเปรียบเทียบตามการศึกษาของมารดา กลุ่มที่มารดาจบการศึกษาชั้นมัธยมกับกลุ่มที่มารดาไม่จบการศึกษาชั้นมัธยม ปรากฏว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กทั้ง 2 กลุ่มนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กริมเลย์² (Grimley) ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ของโคลเบอร์กพบว่า กลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลางและปานกลางระดับสูง ได้คะแนนจรรยาวิพากษ์สูงกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลางระดับต่ำในทุกระดับอายุ

อีริกสัน และคณะ³ (Erikson et.al) ศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียน มศ.2 และ มศ.5 ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมต่างกัน กับพัฒนาการทางจริยธรรมโดยใช้แบบ

¹Engene M. Foder, "Moral Judgement in Negro and White Adolescents" The Journal of Social Psychology, 79 (1969) p.289-291.

²Grimley cited in Rest, "Moral Judgement related to dample characteristic" p.15.

³Ibid., p.35.

สอบคือไอทีพบว่า กลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูงมีแนวโน้มที่จะมีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น P สูงกว่ากลุ่มสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำเล็กน้อย

ในประเทศไทย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม¹ ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมกับตัวแปรด้านการศึกษา เพศ และสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม โดยสร้างแบบสอบถามขึ้นเองตามแนวทฤษฎีโคลเบอร์ก ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา เพศ และสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมเป็นตัวแปรที่นักวิจัยใช้ศึกษาแล้วไม่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมอย่างเด่นชัด แต่สำหรับสังคมไทยที่กำลังมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคม และระดับเศรษฐกิจมีความแตกต่างกันสูง ตัวแปรนี้จึงน่าจะศึกษานั้นผู้วิจัยใครศึกษาตัวแปรนี้ในสภาพสังคมไทย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความแตกต่างของพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาทั้งชายและหญิง
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างของพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูงและระดับต่ำ

¹ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม, จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 57.

สมมติฐานของการวิจัย ✖

1. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกัน
3. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูงกับนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำมีพัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนในภาคใต้ 10 โรงเรียน จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 480 คน แยกเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชาย 120 คน หญิง 120 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชาย 120 คน หญิง 120 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ
 - 2.1 แบบสอบวัดจรรยาวิพากษ์ เดอะดีไฟนิง อิชชูส์ เทสต์ (The Defining Issues Test) ของเรสต์และคณะ ซึ่งแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยโดย นางสาวสุภัทรรศรี ชุมทรัพย์ นางสาววณิ ออมสิน นางสาวศรีวรรณ เขียวดี และนางสาวสุรณีย์ จุติคำรงค์พันธ์ หาค่าความตรงในการแปลไต่ระดับ .768 และผ่านการตรวจอย่างละเอียดโดยผู้เชี่ยวชาญภาษาทั้ง 2 ภาษา
 - 2.2 แบบสอบถามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยรายละเอียดส่วนตัวของบิดามารดาในค่านระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ขนาดของครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ในบ้าน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

- ระดับชั้น
- เพศ
- สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

คะแนนชั้นพัฒนาการทางจริยธรรม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

จริยธรรม หมายถึง มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรมในขณะที่มีการปะทะสัมพันธ์ในสังคม เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงอุดมคติที่เป็นสากล บนความยุติธรรมและเสมอภาคกัน

จรรยาวิพากษ์ หมายถึง การใช้เหตุผลมาอ้างอิงในการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

พัฒนาการทางจริยธรรม การศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมตามชั้นพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ที่เรสต์เสนอไว้ตามแนวทฤษฎีโคลเบอร์ก โดยใช้จรรยาวิพากษ์เป็นตัวชี้พัฒนาการในชั้นทั้ง 6 คือ

- ชั้นที่ 1 ใช้หลักความเชื่อฟังเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ
(Punishment - obedience orientation)
- ชั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน
(Instrument hedonism and concrete reciprocity)
- ชั้นที่ 3 ใช้หลักความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น
(Orientation to interpersonal relation of maturity)

ขั้นที่ 4 ทำตามหน้าที่ซึ่งกำหนดตามกฎหมายของสังคม

(Maintenance of social order, fixed rules and authority)

ขั้นที่ 5 ขั้นยึดหลักความคิดทางจริยธรรมขั้นสูง

ขั้น 5 A เข้าใจหลักเกณฑ์ทางสังคมด้วยวิธีประชาธิปไตย

ขั้น 5 B สร้างสรรค์สังคมใหม่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ขั้นที่ 6 ใช้หลักจริยธรรมขั้นสูงสุดอันเป็นอุดมคติสากล

ขั้น P (Principled Morality Stage) เป็นขั้นพัฒนาการที่รวมเอา

คะแนนพัฒนาการขั้น 5 และขั้น 6 เข้าไว้เป็นขั้นเดียว ที่สามารถใช้เป็นดัชนีบอกพัฒนาการทางจริยธรรมโดยรวม (overall development)

นักเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนชายหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2521 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ของประเทศไทย จำนวน 10 โรงเรียน คือ โรงเรียนสตรียะลา โรงเรียนคณะราษฎรบำรุงโรงเรียนสตรีปัตตานี โรงเรียนเบญจมราชูทิศ-ปัตตานี โรงเรียนโพธิ์ศรีราชศึกษา โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชู โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช โรงเรียนเบญจมราชูทิศนครศรีธรรมราช และโรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม หมายถึง สถานภาพทางครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ดัชนี 3 ตัว คือ ระดับการศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา และรายได้ของบิดา ลักษณะของเกณฑ์เป็นการให้คะแนนดัชนีแต่ละตัว

กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 9 - 11 คะแนน จัดว่ามีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูง

กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 3 - 5 คะแนน จัดว่ามีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำ

นอกจากนี้ยังใช้ลักษณะที่อยู่ ชนิดของ เครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน
ประกอบพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลด้วย
(ดูรายละเอียดเพิ่มเติม หน้า 90)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียน
มัธยมศึกษาที่มีระดับชั้น เพศ และสถานภาพทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน
2. ประโยชน์ทางด้านวิชาการในการ เผยแพร่ทฤษฎี หรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับจริย
ธรรมรวมทั้งผลการวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศให้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย.
3. ประโยชน์ทางพัฒนาสังคม การวิจัยจะช่วยให้เข้าใจพัฒนาการทางจริยธรรม
สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมอันจะนำไปสู่พื้นฐานในการพัฒนาประเทศชาติ
4. เป็นประโยชน์แก่ครู ผู้แนะแนว นักจิตวิทยา ผู้ปกครอง บิดามารดา และ
บุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้เข้าใจเด็กสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรมได้ถูกต้องตรง
กับความเป็นจริง
5. เป็นแนวทางการศึกษาของผู้สนใจในเรื่องจริยธรรมที่จะนำไปใช้ในสังคม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย